

КАТЕГОРІЯ «ПОЛІТИЧНА НАЦІЯ» В СИСТЕМІ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ

*Петреченко О., Державний біотехнологічний університет
НК – Воронянський О.В., канд. іст. наук, професор*

Категорія «політична нація» є ключовим елементом в освіті та вихованні громадян. Вона визначається як сукупність активних громадян, які через механізм політичної організації – національної держави – реалізують свої колективні інтереси. У цьому контексті, національна держава постає як форма організації суспільства, де суверенітет належить нації, і її основна мета – забезпечення прав та потреб її громадян[1].

Однак у сучасних навчальних програмах категорія «політична нація» часто розглядається як однорідний суб'єкт політичної діяльності, не враховуючи наявності різних соціальних груп із суперечливими інтересами. Реальність показує, що відносини владарювання і підкорення формуються розстановкою сил і ресурсів у суспільстві, а держава як інститут є об'єктом впливу з боку тих угруповань, які мають достатню концентрацію ресурсів для формування політичних рішень [2]. Таким чином, концепція «політичної нації» більше відповідає ідеальній моделі, ніж дійсності політичних відносин.

Для реалізації суверенітету політичному суб'єкту необхідно зосередити достатню кількість владних ресурсів для впливу на процес прийняття рішень. Проте в реальному світі участь всіх громадян у політичному процесі обмежена їх доступом до цих ресурсів. Політична нація, як форма політичної спільноти, об'єднує розподілені владні ресурси громадян, які делегуються правлячій еліті для реалізації політичної влади [3]. Однак, коли громадяни не мають можливості контролювати дії правлячих угруповань, виникає проблема відчуження влади від її формального джерела – нації.

Влада правлячої еліти може вступати в конфлікт з інтересами більшості нації, яка прагне до рівності і свободи. Еліти можуть прагнути до монополізації ресурсів, що веде до перетворення демократичної системи на олігархічну, що й продемонстрував досвід України в період 1991-2019 рр. [4]. Без політичного контролю з боку більшості, правлячі групи використовують національний суверенітет для задоволення власних інтересів, які не завжди відповідають інтересам нації та держави. При цьому ідея національного суверенітету може бути використана для мобілізації ресурсів громадян і переконання їх у відповідності розподілу ресурсів інтересам всіх членів нації.

Таким чином, реалізація суверенних прав кожного громадянина залежить від його впливу на державні рішення, що визначають доступ до ресурсів [5]. Для цього держава повинна забезпечити правові норми і механізми реалізації політичних прав громадян, що включають не тільки політичні, але й економічні, інформаційні, культурні та духовні ресурси. Лише за таких умов поняття «політична нація» може набувати реального змісту і функціонувати ефективно.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронянський О. В. Концепт національного суверенітету як принцип реалізації політичних прав нації. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2011. № 9.

2. Воронянський О. Проблема суб'єктності суверенітету в контексті технології здійснення влади / О. Воронянський // *Evropsky politicky a pravni diskurz*. – 2015. – Vol. 2, Iss. 4. – 205–209.

3. Воронянський О. В. . Національний суверенітет: український вимір в контексті світової політичної думки. Харків: «Міськдрук», ХНТУСГ імені Петра Василенка; ХНУБА, 2017. 284

4. Воронянський О.В. Еволюція системи державної влади в сучасній Україні в контексті концепції патронально–клієнтарних відносин [Електронний ресурс] / О.В. Воронянський. // *Державне будівництво*. – 2012. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVu_2012_1_6.

5. Воронянський, О. В. Проблеми трансформації політичної суб'єктності в постіндустріальному суспільстві / О. В. Воронянський // *Сучасне суспільство*. – 2020. – Вип. 2 (18). – 37–47.